

PREKEN

Lignelsen om talentene, eller lignelsen om gullposene er for mange en kjent fortelling.

Tre tjenere, eller rettere sagt "slaver" som det står i grunnteksten, som var betrodd av sin herre med 5, 3 og 1 talenter, gir ham et regnskap når han kommer tilbake fra en lang reise.

De med 5 og 3 talenter doblet verdien av herrens penger, mens den tredje var redd for Herren sin og begravde det han hadde fått tildelt.

De to første fikk ros, mens den tredje unyttige tjeneren ble kastet ut i mørket utenfor, der de gråter og skjærer tenner.

Vanligvis blir denne lignelsen tolket til å bety at vi må være trofaste i å bruke våre ulike evner, penger, tid og ressurser for Gud; etter det hver enkelt hadde evne til.

Slik vi fikk høre i første lesning fra Korinterbrevet:

«Det er forskjellige nådegaver, men Ånden er den samme. Det er forskjellige tjenester, men Herren er den samme. Det er forskjellige kraftige virkninger, men Gud er den samme, han som er virksom og gjør alt i alle»

Men disiplene til Jesus, som ble fortalt lignelsen om talentene, eller gullsekkene, fikk nok noe mer ut av denne samme historien på grunn av referansene til jødisk kultur og symbolene Jesus brukte.

For det første refererte "talenter" i historien ikke til ferdigheter eller evner, men til vekt.

Nærmere bestemt var et talent i underkant av en 40 kilos pose full med mynter.

Det beregnes gjerne at en enkelt talent gull var verdt omtrent 20 år av en dagarbeiderlønn. Så hver tjener ble betrodd enorme verdier, men ikke like mye.

Poenget så ut til å være at Gud, vår Mester, gir hver og en av oss ikke bare i overflod, men også etter evne.

Men hva er det Gud egentlig gir? Penger? Kanskje delvis. Men det vi bare kan få fra Gud - er Guds nærvær, barmhjertighet, tilgivelse, forløsning og gjenopprettelse (i oss selv).

Dette er de åndelige tingene som vil vare utover vår egen død, og er derfor langt mer verdifulle.

Nær slutten av historien, etter at den ene talenten er tatt fra den "unyttige og late slaven" og gitt til den som allerede hadde ti poser, leser vi:

"For den som har, skal få, og det i overflod. Men den som ikke har, skal bli fratatt selv det han har."

Hva dette muligens betyr er at jo mer vi deler av åndelig overflod – barmhjertighet, tilgivelse, kunnskap og tillit til Gud med andre, jo mer av disse tingene vil vi få tilbake.

Rikets gaver må gis bort for å kunne gi avkastning. Dette er arbeidet vi alle er kalt til å gjøre.

Videre kan vi også for anledningen snu opp ned på status til alle personene i lignelsen:

For det første er ikke Gud kongen. For det andre, personen som vi skal leve opp til, er ikke den første produktive slaven, men den tredje som begraver og skjuler sitt utdelte talent, eller pengesum:

Om vi ser lignelsen slik, opp/ned; så kunne vi i fall forkynne lignelsen der vi kan tenke oss følgende tittel:

"Overtolleren Sakkeus første dag tilbake på jobb etter møtet med Jesus".

Ifølge Lukasevangeliet var Sakkeus en kortvokst overtoller i Jeriko og svært rik. Han ville gjerne se hvem Jesus var, men han kunne ikke

komme til, og løp da i forveien og klatret opp i et morbærtre for å få se ham på et sted hvor Jesus måtte gå forbi.

Og da Jesus endelig kom dit, så Jesus opp og sa til ham: «Sakkeus, skynd deg og kom ned! For i dag må jeg ta inn hos deg.» ...

Etter møtet (som det står skrevet mer om hos Lukas...) gav Sakkeus halvparten av alt han eide til de fattige, og da han hadde presset penger fra, gav han firedobbelt igjen...

Men andre ord, Sakkeus innser at han ikke lenger kan eller vil delta i et system med åpenbar økonomisk urettferdighet - som keiseren ville ha ham til, så i stedet begraver han sin egen talent - og betaler “prisen” for det.

At vi må bruke våre evner for å arbeide og gjøre noe godt med livene våre på jorden, ja; som Matteus forteller oss; men ikke minst gjennom profetiske gjerninger som retter seg mot strukturell økonomisk urettferdighet, slik som i eksempelet fra Sakkeus.

I tråd med dette er det mulig å rette hele lignelsen som en anklage mot verden. De som har mye blir enda rikere og de som ikke har noe, selv det blir tatt fra dem.

I så fall kan vi tenke oss at den tredje slaven handler i tråd med Jesu lære – og at han driver passiv motstand:

Han stjeler ikke pengene, men han er heller ikke villig til å fylle i lommene til denne mannen som allerede er en mektig tyrann:

“En hard mann, som høster hvor han ikke har sådd, og sanker hvor han ikke har strødd ut.”

Den tredje slaven velger å ikke engasjere seg.

For noen er derfor budskapet i lignelsen en advarsel til dem som velger å følge Kristi vei.

Verden vil ikke forstå dem, og verden vil fornærme dem og trampe på dem. Dette er noen ganger kostnadene ved å forbli tro mot Kristus.

Bare i kapittelet før hadde Jesus fortalt disiplene om at det vil komme trengselstid og nød, og mange av disiplene skal bli forfulgt og slått i hjel; ja,

“dere skal hates av alle folkeslag for mitt navns skyld» sier han rett ut.

En siste merknad skal vi ha med oss før jeg avslutter:

I samme kapittel, rett før lignelsen om talentene, rett før lignelsen om jomfruene, eller brudepikene; hadde Jesus også snakket om templet i Jerusalem som skulle bli ødelagt:

“Her skal det ikke bli stein tilbake på stein, alt skal rives ned” og disiplene hadde spurt mer om dette.

Når Jesus, som refererte til talenter, som er vektenheter; enorme tunge sekker av gull, ville dette sannsynligvis ha minnet disiplene om den tyngste vekten av gull som er hellig for jøder som befinner seg i templet; det gyldne lokket på Paktens ark; Paktens ark som inneholdt steintavlene med de 10 bud gitt til Moses.

Og Paktens ark ble oppbevart i templets Aller helligste, et lite område så hellig at bare ypperstepresten kunne gå inn en dag i året for å strø offerblod og be om tilgivelse for synder for det jødiske folk.

Det tunge lokket på paktens ark, var som lokket til en stor kiste, og var dekorert med en gyllen engel i hver ende av lokket, og ble kalt «nådestolen»;

...det var her Gud bokstavelig talt møtte mennesket og åpenbarte sin fulle herlighet.

Kort tid etter at denne lignelsen ble fortalt, ble det som vi vet både blodsøl og korsfestelse.

Og da kvinnene senere gikk inn i Jesu grav, fant de bare to gygne engler som satt på hver sin ende av en gravhelle: det nye setet for barmhjertighet, tilgivelse og forløsning. Stedet hvor Gud nå møtte mennesket, og som forandret alt.

Så en klok bruk av det vi selv har fått utdelt, hver en av oss, - tilsvarende talenter - er både viktig og praktisk i dette livet, men arbeidet bærer likevel preg av en langt mer hellig vekt, enn den vi kanskje forventer:

For selv i våre mest hverdagslige oppgaver er vi alle betrodd å åpenbare selve Guds nærvær og herlighet i verden.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var, er og være skal, en sann Gud fra evighet og til evighet.